

Jan Matys

Ludmila Kálalová

VZPOMÍNKY NA DĚTSTVÍ

Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta

Jan Matys

Ludmila Kálalová

VZPOMÍNKY NA DĚTSTVÍ

Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta

2018

Text © Jan Matys, Ludmila Kálalová
Ilustrace na obálce © Bedřiška Uždilová
Foto © archiv rodiny Matysových

© Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta, 2018
ISBN 978-80-904317-4-4

Jan Matys

VZPOMÍNKY NA DĚTSTVÍ

Konec války a osvobození¹

Narodil jsem se měsíc před koncem války² v Praze, ve Vinohradské nemocnici. Moji rodiče, kteří měli již dvě dcery – Lídu a Olinu – trávili konec války na našem letním bytě ve Sloupu u Davle, v objektu bývalé hájovny. Na můj převoz si museli zažádat o zvláštní přiděl benzinu. Když mě vynášeli z nemocnice, byl právě poplach a rodiče nesli své věci do krytu. Sestřička, která je doprovázela, za nimi volala: „Paní, ještě toho kluka!“

Objekt hájovny zahrnoval obytnou část „vilu“ a malé hospodářství s dvěma kravami. Bydlelo tam tehdy asi 14 lidí – babička se služkou Máry, naše rodina se třemi dětmi, strýc Ivan s manželkou a rodina Kutilových³. Elektřina sem zavedena nebyla, pro vodu se chodilo k pumpě. V malém bočním pokojíku (prádelně) bydlel zajímavý muž, pan Hron⁴.

¹ Podle vyprávění mých rodičů.

² 11. dubna 1945.

³ Kutilovi se po válce odstěhovali do vesnice.

⁴ Jendo, ptal ses na pana Hrona. Napíše Ti o něm, co pamatuji, ale i o dalších lidech, kteří krátce bydleli v bytě po Kutilových. Vzpomínám na ně jen matně, Ole a ty asi vůbec ne. Pan Antonín Hron u nás bydlel, když mi bylo asi 10 let, tak si na něj pamatuji poměrně dost. Byl to přibližně padesátník, co do vzhledu se velmi podobal čertovi z knížky Josefa Lady *Kalamajka*. Od rodičů jsem zaslechla, že je ženatý a žena ho vyhnala. Babička ho zjedнала na zpracování dříví (říkalo se, že nějaké ukradl). Bydlel v prádelně, kde měl jen postel, kamna a věšák. Ačkoliv žil takto skromně, byl to inteligentní člověk, my děti jsme k němu chodily na návštěvu a dobře jsme se s ním bavily. Dělal z koštěte strašidlo, kterému říkal Barbora. Když se odstěhoval, docela mě to mrzelo (šel dělat domovníka do nějaké vily na Hvozdech). Napsala jsem mu dopis, kam jsem obkreslila toho čerta, a napsala jsem: *Pane Hron, jak se máte, jestli na nás vzpomínáte?* Odpověděl dlouhým dopisem, krasopisně napsaným. V bytě po Kutilových bydleli brzy po válce nějaký Fischerovi, ten pán byl invalida měl jednu nohu dřevěnou, měli asi 10letou dcerku Elišku. Když se mi stal úraz (opařená noha), vezli mě na malém žebříňáčku do Davle k lékaři. Kam odešli, nevím.

Tato „hájenka“ či „vila“ byla vlastně loveckým letohrádkem – všude visely na stěnách lovecké trofeje⁵. Naší rodině patřily i okolní „Sloupecké“ lesy o rozloze asi 250 ha⁶. Za války tu byly ukryty zbraně jedné odbojové skupiny. Po příchodu Rudé armády tu sídlilo velení jednoho jezdeckého útvaru (pluku?). Po válce se naše rodina vrátila do Prahy, do našeho domu na Letné do uvolněného bytu po německé rodině Bolschwingových⁷. Tento dům nechal postavit můj dědeček Dr. Jan Matys někdy ve 20. letech; moc si ho neužil – zemřel v roce 1931. Byl to podnikatel a významný státní úředník.

Letná byla „dobrá čtvrť“; naše ulice „U letenského sadu“ ústila do rozsáhlého parku, který lemoval levý břeh Vltavy. Z oken našeho bytu byl výhled na Pražský hrad, po přechodnou dobu (cca 1952 až 1962) také na pomník Josifa Vissarionoviče Stalina. Proti velké budově Národního technického muzea stál na vyvýšeném mís-

Dále tam bydleli Lamačovi, staří lidé, asi přes 70 let, paní byla Němka, neuměla česky, naši s ní mluvili německy. Měla papouška Loru. Co se stalo dál, jsem slyšela od rodičů. Pan Lamač umřel na rakovinu, paní zůstala v Čechách úplně sama. Dceru měla v Berlíně. Musela napsat žádost Klementu Gottwaldovi, aby jí povolil vycestovat. Povolil jí to.

Dále tam krátce bydleli Procházkovi, odhadem přes 50 let, pomáhali nám se zemědělskými pracemi (mám fotku paní Procházkové na poli), potom pana Procházku ranila mrtvice a byl popletený, šel k holiči do Hvozdnice a vrátil se z Měchenic. Odstěhovali se myslím k dceři.

Potom už přišli Jiruškovi, nevím, kde je rodiče sehnali. Odhadem od roku 1952. (Vzpomínám, že když umřel Stalin, paní Jirušková se ptala strejdy Ivana, jestli přijde do nebe, on řekl, jestli vrah přijde do nebe, tehdy jsem poprvé slyšela, že někdo označil Stalina za vraha.)

⁵ Někdy v 70. letech, kdy objekt již nebyl trvale obydlen, někdo vilu vyloupil a zmizely i tyto trofeje.

⁶ Viz MATYS, Vladimír. *Paměti a vzpomínky. Davle, Sloup a okolí. Další vzpomínky a cestopisy*. Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta, 2015.

⁷ Můj otec v tomto bytě bydlel až do své smrti v roce 2008. Dům byl v roce 1948 prodán (když to ještě šlo), poté zestátněn a v 90. letech vrácen v restituci „kupcům“. Ti tehdy asi nemohli tušit, jak to jednou přijde vhod!

tě historický kolotoč a dále navazoval zábavní parčík s výhledem na Prahu. Na okraji parku byly tenisové kurty a kolem nich jezdil vůz tažený poníky. Bylo tu opravdu hodně zábavy...

Navazovala Letenská pláň, velká nezastavěná plocha, kde se na podzim pouštěli draci a předváděly modely letadel. Také se tu ovšem konaly vojenské přehlídky.

Sám jsem tu zažil pohřeb Klementa Gottwalda v roce 1953, stál jsem na štaflích. O čtyři roky později, již jako pionýr, jsem tu sledoval pohřeb Antonína Zápotockého....

Strýc Ivan říkával, že na funusech pohlavárů se mu nejvíc líbí ta hudba (např. Pochod padlých revolucionářů nebo Smuteční pochod z Beethovenovy páté symfonie).

Bydlení na Letné

Náš byt byl v 3. patře činžovního domu⁸, v domě byla garáž, výtah a v nejvyšším patře také společná prádelna. V přízemí bydlel domovník. Topilo se uhlím v kachlových kamnech; uhlí se vozilo výtahem ze sklepa. Náš byt měl čtyři obytné místnosti o ploše cca 30 m² a výšce stropu asi 3 m, kuchyň, příslušenství (koupelna, WC, spíž) a pokojík pro služebnou. Tři pokoje měly okna směrem do ulice (na západ), jeden pokoj měl okno do dvora, stejně jako kuchyň a pokojík. Osou bytu byla prostorná chodba, kde jsme měli dokonce „střelnici“ – střílelo se ze vzduchovky. Opravdu komfortní byt...

⁸ Viz výše.

Na patře byl ještě jeden menší byt, který obývaly původně jakési Švýcarky, později tu bydleli manželé Vymětalovi. Oba byty měly společné vchodové dveře.

Ze tří pokojů na západní straně byl nalevo „dětský“ pokoj, tam jsem bydlel se svými dvěma sestrami, Lídou a Olinou. Uprostřed byl pokoj rodičů a dále pak „pianový“ pokoj, kde kromě klavíru byly knihovny, mahagonová skříň s notami a na stěnách visely obrazy – většinou originály známých malířů (např. Zrzavého), a také oleje babičky Matysové⁹ (rozené Svobodové), která byla žačkou krajináře Kalvody. V tomto pokoji se většinou netopilo; hrával jsem tam na housle při teplotě kolem 10 stupňů.

V pokoji sousedícím s kuchyní bydlela babička Učňová, maminka mé matky. Byla učitelkou, což bylo i tehdy náročné povolání, třídy byly plné děcek. Ty neposlušné musely klečct na hrachu... Dávala nám, dětem, ze svého důchodu jakési „kapesné“. Jako školák jsem ji často navštěvoval, byla mou duchovní oporou. Když jsem jednou po škole za ní přišel, byla duchem nepřítomna, vůbec na mne nereagovala. Zemřela v témže roce (1956)¹⁰.

Později v tomto pokoji přechodně bydlel Jiří Šíma, bratr slavného malíře¹¹. Manželé Šímovi bydleli trvale v Liberci, kde jsem je jako voják (na „zkušene u útvaru“) v zimě 1968/1969 navštěvoval¹².

V pokojíku pro služku bydlela energická starší dáma, „paní Míla“ Schumichrastová. Svou rodnou slovenštinu míchala s jinými jazyky, zejména němčinou a maďarštinou. Moje sestry ji chválily, že

⁹ Babička Matysová (rozená Svobodová) bydlela se svou služebnou o patro níž. Zemřela v roce 1951.

¹⁰ Bylo mi tehdy 11 let.

¹¹ Josef Šíma žil (od 30. let?) v Paříži. Byli jsme vzdálení příbuzní.

¹² Jednou jsem se vydal na běžkách přes hřeben Jizerských hor až do Hejnic a na zpáteční cestě jsem bloudil, jezdil jsem stále dokola. Naštěstí jsem se pak (v noci) správně zorientoval a cestu „domů“ našel.

jim vyprávěla i o věcech, které byly pro mé rodiče „tabu“. Moje matka mi později svěřila, že paní Míla nemocnou babičku bila – ta si nestěžovala, jen to naznačovala. Když paní Míla v nemocnici zemřela (kolem roku 1960), její pokojík se musel vyklidit a provést odhmyzení (desinsekce).

Mou první vzpomínkou je pád na nos, když jsem běžel v parku z kopce; nos mám od té doby trochu zakřivený.

Škola

Oficiální název školy zněl „Osmiletá střední škola“. Třídy 1.-5. představovaly základní stupeň, třídy 6.-8. vyšší (střední) stupeň. Z „osmičky“ se mohlo jít na vybraný učební obor, pokračovat ve studiu na jedenáctiletce nebo studovat na některé „výběrové“ střední škole.

Do první a druhé třídy jsem chodil do školy v Letohradské ulici. Kvůli nemoci naší učitelky jsme byli namačkáni v jedné třídě, sedělo se i na stolkách lavic. Psalo se tehdy tradičním perem, které se namáčelo do kalamáře; „inkoust“ jsem si vyráběl mícháním sazí a vody...

Z té doby si pamatuji jen na hodiny náboženství, na které jsem chodil plně dva roky. Večer před spaním jsem se v posteli modlil a sestry si z toho utahovaly. Je pro mne dodnes záhadou, kdo mě na výuku náboženství přihlásil – moji rodiče do kostela nechodili.

Ve třetí třídě jsem měl již regulérní výuku – bylo to v nedaleké škole v ulici Františky Plamínkové¹³.

¹³ Dnes Františka Křížka. Františka Plamínková byla bojovnice za práva žen a byla umučena za války nacisty.

Měli jsme staršího „prvorepublikového“ učitele, na jeho jméno si nevzpomínám. Krátce nás učila velice oblíbená kantorka, která nečekaně zemřela a od páté třídy nás učila bodrá sympatická dáma. Ta zavedla oslovení „soudružko učitelko“, prý se na tom učitelé dohodli. Žáci tak místo „pančelko“ mohli říkat „souško“. Současně nastoupil na školu skupinový vedoucí a ustavila se tu pionýrská organizace. Do pionýra vstoupili skoro všichni¹⁴, soudruh vedoucí byl docela sympatický a vyprávěl nám něco z dějin (např. o francouzko-pruské válce), jindy jsme měli jakousi „výtvarku“ – vytvořil jsem model pohoří a byl za to pochválen.

S kluky jsme hrávali občas hokej, trénovali jsme v ulicích, aut jezdilo velmi málo a řidiči dávali pozor. Poštu (balíky) rozvážely koňské povozy, objevovala se i parní auta – Sentinely. Ve druhé třídě jsem chodil do baletu; pamatuji se na „kočičí krok“. Byli jsme tam jen dva kluci, jinak samá děvčata. Nějak jsem tam nezapadl – asi jsem byl moc nemotorný. Na konci jedné hodiny se kolem mne (včetně toho kluka) shlukli a začali se mi posmívat. Tím moje baletní dráha skončila. Matka mi ovšem později říkala, že mi to moc prospělo. Byl jsem štíhlý a vysoký a cvičení mimo školu jsem potřeboval. Od třetí třídy jsem hrál na housle, na tělocvik nezbyl čas. Až později (snad v osmé třídě) mě máma „dovlekla“ do tělocvičny a začal jsem hrát košíkovou, později také „sokolovat“. Cvičení na náradí mi moc nešlo; také v kolektivních hrách jsem nevynikal, ač jsem dobře dribloval a střílel na koš. Chyběla mě však taktika – oklamat spoluhráče a vystřelit. To jsem se naučil až o hodně později. Podobné to bylo i v hokeji – dobře jsem bruslil, ale taktika žádná...

¹⁴ Primárius třídy J. B. vstoupil do Pionýra až v osmé třídě, aby mohl dále studovat.

Na konci 8. třídy se tehdy závěrečné zkoušky nedělaly. Hlásil jsem se na Průmyslovou školu elektrotechnickou, ale nebyl jsem ke studiu doporučen. Důvod nevím – snad kvůli třídnímu původu.

Otec však podal odvolání a na základě přijímací zkoušky jsem byl přijat. Pomohlo mi, že jsem četl Jiráskovy „Skaláky“ – dílo, které mělo „třídní“ podtext.

Výlet do Stromovky

Obora Stromovka bývala výletním místem starých Pražanů; jezdila sem i první Křižíkova tramvajová linka. Z Letné to byl jen kousek, chodili jsme sem na jaře a na podzim na procházku, v zimě se tu na rybníku bruslilo.

Jednou se naše rodina vypravila až na Trojský ostrov, kde tehdy cvičili vojáci. Byl jsem obut jen v gumových galoších. Když jsme došli na cvičiště, skočil jsem do vykopaného zákopu a cosi mně prasklo v noze. Doplazil jsem se s bolestí domů. Jak se ukázalo, praskla mi nějaká kůstka v nártu. Sádra se lékařům nějak nepovedla – nohu mi příliš stáhli a začala otékat. Matka mě dovezla k soukromému lékaři, který nohu obalil vatou a znovu osádroval. Moji hru na housle tento úraz zřejmě neovlivnil. S nohou v sádře jsem vystoupil 5. května 1955 se souborem pod vedením Jana Fausta ve Smetanově síni...

Tento úraz se ovšem ozval později v roce 1985, když jsem pracoval ve Fyzikálním ústavu ČSAV. Tam jsme museli dělat všechno, i nosit skříně. Bydlel jsem tehdy na Letné a ráno vždy běžel na metro, na stanici Vltavská. Najednou jsem běžet nemohl – noha začala bolet a otékat. Zřejmě se provalila klenba. Tehdy mi pomohl jeden šikovný protetik – zhotovil mi „klasické“ ortopedické vložky podle

sádrového odlitku a na moji žádost vyplnil spodní část vložky tak, aby se hliníková část vložky nezařezávala do podešve. Turistické „pohorky“ s touto vložkou mi držely chodidlo ve správné poloze. Na následky tohoto „drobného“ úrazu trpím dodnes.

Zlomeninu nohy (té druhé) jsem zažil ještě jednou; bylo to v Rokytnici nad Jizerou, kam jsme pravidelně jezdili na pololetní prázdniny¹⁵. Jezdili jsme jen s matkou, ačkoli to byla chata Ministerstva financí, kde táta pracoval. Bylo to při sáňkování: seděl jsem vpředu, za mnou seděly sestry. Najednou se saně převrhly a já zůstal pod nimi. Byla to holenní kost, ale moc to nebolelo. Pobyl jsem nějaký čas v Jilemnické nemocnici a pak chodil půl roku o berlích...

Farmaření ve Sloupu

Bývalou hájovnu čp. 30 poblíž vesnice Sloup (dnes součást městyse Davle) nechal můj dědeček přestavět na lovecký zámeček či vilu ve stylu lidové architektury. Přízemí bylo zděné, patro roubené. Půda pod střechou byla plná harampádí, byl to jakýsi tajemný kout s výhledem na zahradu. Schody na půdu vedly také do malé místnosti, kde spávala služka. Přestavbu navrhl a řídil (v roce 1917, na konci první světové války) architekt Jan Koula, přítel mých rodičů. Ve volných chvílích lovil na louce motýly¹⁶.

K objektu patřily dvě hospodářské budovy: klasická stodola s chlévem a „řezárnou“ na úpravu krmiva pro krávy a modernější

¹⁵ Viz MATYS, Jan. *Vzpomínky z let 1959–2004*. Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta, 2014.

¹⁶ Viz MATYS, Vladimír. *Paměti a vzpomínky. Davle, Sloup a okolí. Další vzpomínky a cestopisy*. Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta, 2015.

stavba s garáží pro auto, kurníkem a sýpkou. Původně tu byly dvě krávy, které se po kolektivizaci (1950) musely dát do družstva a zestátněny byly též lesy a pozemky, až na zahradu a tři malá políčka. Ve chlívě zůstaly čtyři kozy, dvě naše a dvě manželů Jiruškových. Ty byly rohaté a víc dojily. Naše „bezrohé“ dávaly asi půl litru lahodného mléka. Dojení a pasení koz patřilo k mým dětským povinnostem.

V letech všeobecného nedostatku potravin za první i druhé světové války i za hospodářské krize ve 30. letech bylo takovéto malé hospodářství jistě užitečné. Po kolektivizaci, kdy nebylo čím hnojit, však ztrácelo smysl. Moji rodiče nadále obhospodařovali tři malá políčka, na kterých se střídala pšenice, brambory a oves. Mlátit se jezdilo s povozem k Liškům do Sloupu¹⁷. Postupem času byla úroda byla stále horší a otec všechny plochy zatravnil.

O trávu už velký zájem nebyl, lidé přestali chovat dobytek. Sekali jsme to ručně a seno se prodávalo¹⁸.

Domácí úkol

Moji rodiče se o moji školní práci moc nestarali, měli dost jiných starostí a ve škole jsem prospíval, míval jsem jedničky a dvojky, problémy jsem měl jen v kreslení a tělocviku. Jednou si máma pomyslíla, že bude dohlížet, jak píšu domácí úkol. Bylo to zřejmě na začátku školního roku, psal jsem na první stránku. Jakmile jsem začal psát, bylo tam něco špatně a máma ten list vytrhla. Totéž se opakovalo s druhým a třetím listem. Nakonec zbyla v sešitě jen asi polovina listů.

¹⁷ Ve stodole byla ještě mlátička poháněná žentourem, kterým otáčela zvířata.

¹⁸ Původně se dodávalo jako „kontingent“.

Už nevím, jestli jsem úkol dopsal či nikoli. Ale od té doby mi matka do psaní domácích úkolů nezasahovala...

Technická tvořivost a domácí práce

Moje máma byla emancipovaná žena, v mládí se angažovala v politice, byla členkou levicového hnutí. Později se však zklamala, když upozornila na jakési nepravosti a místo potrestání viníka hodili vinu na ni. Pak už se v politice nikdy neangažovala. O jejím mladistvém levičáctví jsem se dozvěděl až v dospělosti.

Byla absolventkou klasického gymnázia¹⁹. Měla výbornou paměť: vedle klasických jazyků – latiny a řečtiny – ovládala pět jazyků moderních, a to němčinu, angličtinu, francouzštinu, italštinu a ruštinu. Ruštinu se naučila v mládí sama, aby si mohla přečíst Leninovy spisy a pomoci řešit „sociální otázku“. Ze stejného důvodu šla studovat do Prahy práva.

Naše domácnost byla „emancipovaná“, a tak jsme se všichni podíleli na domácích pracích – úklidu, vaření, mytí nádobí. Tak jsem se dostal také „ženským“ pracím jako šití, žehlení apod. Otec byl specialista na vaření masa, ostatní vařila matka. Občas to ovšem neklapalo, otec přišel z práce a začal dělat rámus. To asi zavinilo moje problémy se vztahem k autoritě – byl jsem nekonformní a pohrdal svými šéfy.

Moje technické vlohy se přesto začaly projevovat – zajímal jsem se o letectví a postavil několik modelů letadel. Později jsem se začal zajímat o elektřinu a postavil jakýsi elektromotor. Chodil jsem také

¹⁹ První české gymnasium v Brně, kde učili vynikající profesori. Ve starém Brně tehdy převládala němčina.

do elektrotechnického kroužku v Domě pionýrů v Karlíně, kde se stavěly radiopřijímače – jedno-lampovky a dvou-lampovky. To mě příliš nebavilo; táhlo mě to spíš k silnoproudařině.

Umět pracovat – to je dar

Savoir travailler c'est un talent

O prázdninách jsme často jezdili k našim příbuzným na Moravě, nejčastěji do Cetkovic²⁰, odkud pocházeli rodiče mé matky. Rodina Mařenky, mojí vzdálené sestřenice, zde hospodařila tradičním způsobem na polích o výměře asi 5 ha. Mařenčin nevlastní otec Tóneček byl jediným hospodářem v obci, který nevstoupil do JZD a její manžel Fanoš sloužil u PTP²¹. Pracoval v dolech a prý si nestěžoval – mohli si tam dost vydělat.

Fanoš byl zaměstnán v jakémsi podniku a po příchodu domů si odpočinul a šel na pole. Zemřel na selhání srdce. Jednou nám vyprávěl, jak je v době kubánské krize vyslali do první linie – měli sloužit jako „Kannonenfutter“ v protitankových zákopech.

Mařenka měla celkem šest dětí, starala se kromě domácích prací také o krávy a jiné zvířectvo, někdy jezdila i na pole. Na potah i orání se používaly krávy, někdy si Fanoš půjčil od sousedů koně. V 60. letech si mohli koupit i traktor – na přímlovu prezidenta Novotného²².

V Cetkovicích jsem poprvé jezdil na kole. Později, když jsem byl starší, pomáhal jsem Tónečkovi při zednických pracích a také jsem si vyzkoušel orání s kravami. Pracovalo se klidně, bez jakého-

²⁰ Na horní Hané, blízko Jevíčka.

²¹ Prý kvůli svým kritickým výrokům vůči představitelům družstva.

²² Předtím byly takové stroje pro soukromníky zakázané.

koli stresu po celý den. Večer jsem se cítil úplně svěží. V domácnosti měli televizor, ale nikdy ho nezapínali. Jedlo se ze společné mísy, Tóneček si ani nemyl ruce – jedl tak, jak přišel „od hnoje“. Příbor měli jen jeden – pro hosty. Hospodařil do vysokého věku – v osmdesáti si dal pytel na rameno a vynesl ho po schodech do patra (sýpky).

Při pracovních víkendech na Sloupu (s cestou naplněným vlakem do Braníka) jsem naproti tomu býval zmožený a celý týden jsem se dával do pořádku. Inu – pracovat se musí umět.

Voda – základ života

Na sloupské „hájenec“ se chodilo pro vodu k pumpě, která stála vedle cesty nedaleko rybníčka. Byla to dvě litinová kola roztáčená ručně rukojeťmi, jejichž pohyb se přenášel klikovým mechanismem na dvojčinné čerpadlo umístěné v šachtě asi 3 m hluboké. Bylo napojeno podzemním potrubím na vodojem, umístěný v dolíku na okraji lesa. Stahovala se tam hlavně voda z polí, kvalita vody byla však uspokojivá. Pumpa však nefungovala spolehlivě; často bylo nutno dlouho točit koly, než začala téct voda.

V době, kdy jsem již studoval na průmyslovce, začal jsem se o věc více zajímat. Lezl jsem do šachty a utahoval ucpávku pístní tyče²³, popřípadě ji vyměnil. Problém byl v tom, že tyč neměla konstantní průměr – směrem dolů se zužovala, patrně opotřebením či vlivem koroze. Vymyslel jsem jakési vahadlo, které ucpávku automaticky dotahovalo. Otec se díval na moji aktivitu s nedůvěrou; zavolał známého odborníka, ale ten můj „zlepšovák“ schválil. Čer-

²³ Byla to lojová šňůra.

padlo však už mělo svoje roky – vyžadovalo důkladnou opravu nebo výměnu za něco nového.

Mnohem horší byl ale případ s močůvkou, kterou začali „jezďáci“ vyvážet na pole; močůvka pronikla do vodojemu. Znečištěnou vodu nebylo možné vypustit, protože odpadní potrubí bylo ucpané. Zasloužili se o to ruští vojáci, kteří vykopali pod vodojemem dvě jámy, aby napojili koně a prorazili přitom keramické potrubí²⁴.

Otec se pokoušel věc napravit a požádal mě o spolupráci. Když jsem došel s krumpáčem na místo, stál táta v holínkách v jámě zaplněné vodou a pokoušel se tam něco dělat. Došel jsem k názoru, že to takto nepůjde, že je třeba odkrýt celé potrubí, a začal jsem odkopávat zeminu od spodního konce, od vyústění potrubí. Když to táta viděl, rozčilil se, já jsem však ve své práci pokračoval dál. Ukázalo se, že hlína, kterou kdysi zasypali potrubí, je poměrně měkká a dá se docela dobře odkopat. Nakonec jsem se dokopal až k oněm dvěma jamám. Z prasklého potrubí jsem vytahal kořeny a vodu z vodojemu vypustil. Později jsem otvory zakryl plechem a zabetonoval a potrubí opět zasypal. Voda tekoucí z pumpy však už nikdy nebyla tak dobrá jako dřív.

Z celé akce mi však zůstal jakýsi šrám na duši; asi jsem měl brát na otce větší ohled: on tu byl přece pánem a jeho názor jsem měl respektovat. Táta byl ze staré školy: pan profesor má vždycky pravdu²⁵.

²⁴ Jak se potom ukázalo, vytvořily se tu jakési „špunty“ z kořenů borovic, které propouštěly jen minimum vody.

²⁵ Otec mi vyprávěl, jak v posledním ročníku gymnázia udělali jakousi „vzpouru“ proti svým konzervativním kantorům. Ti zjevně nešli s dobou: když se profesora fyziky zeptali, co je to rádio, odpověděl jim: „To je jenom americkéj humbuk.“ Buřiče už nemohli ze studia vyhodit, tak jim „nadělili“ na vysvědčení čtyřky.

Láhev vína

Moje nejstarší vzpomínka na tátu – jak mě nese o Vánocích na ramenou. Později mě táta bral na večerní pochůzky lesem, po místech, kde vychází na pastvu zvěř. Kdysi tam chodíval na čekanou.

Táta býval vášnivý lovec – od svých 14 let chodil po lese s flintou. Vesničané ho měli rádi – občas jim přinesl nějaký svůj úlovek. Po „komunistickém“ puči byl les zestátněn a táta v myslivecké činnosti nepokračoval.

Později jsme si s tátou nějak přestali rozumět; asi to bylo dáno tou dobou²⁶. Jednou jsem prohodil cosi dvojznačného a naši si mysleli, že je chci udat...

Vymyslel jsem si na tátu takovou fintu: řekl jsem něco, co byla pravda, ale co vypadalo nevěrohodně. Otec to nejprve popřel, ale za chvíli uznal, že mám pravdu. Když se to opakovalo několikrát, táta se mnou přestal mluvit...

Atmosféra ve společnosti se začala měnit začátkem 60. let a s tátou jsme si začali víc rozumět. Jednou mě dokonce představil ministru Suchardovi²⁷.

Otec uměl výborně dělat řadu věcí: kuchat zvířata, vařit a upravovat maso, roubovat stromy apod., ale pracoval vždy sám a nás to nenaučil.

Na Silvestra otvíral otec tradičně při večeři víno. Jednou se (nevím proč) obrátil na mne, abych láhev vína otevřel. Byl jsem tím poněkud zaskočen – ještě nikdy jsem láhev vína neotvíral! Táta to

²⁶ Táta poslouchal pravidelně Londýn a měl dobrý přehled o dění ve světě. Občas nám něco řekl s tím, že o tom nesmíme mluvit ve škole. Sám se ale na náš názor neptal. Matka o politice vůbec nemluvila: prý jsme ještě mladí a prý tomu nemůžeme rozumět.

²⁷ Viz MATYS, Vladimír. *Paměti a vzpomínky. Davle, Sloup a okolí. Další vzpomínky cestopisy*. Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta, 2015.

mu nechtěl věřit. Bylo mi tehdy něco kolem dvaceti a studoval jsem vysokou školu.

Život na samotě

Naše vila byla vzdálena asi kilometr od vesnice. V dětském věku jsme tam trávili prázdniny a jezdili jsme tam i o víkendech²⁸. Okolní lesy, které kdysi patřily naší babičce, byly bez chat – táta se kdysi dohodl s Bartoněm (majitelem sousedních lesů), že se tyto lesy rozprodávat nebudou.

Kolem dokola však vznikla řada chatových osad²⁹, kde kvetl společenský život. Bohatý společenský ruch kvetl i ve Sloupu, kde fungovala hospoda, hrálo se ochotnické divadlo a na ulici si hrály děti. My jsme do vesnice chodili jen nakupovat, do hospody táta nechodil; v roce 1948 se tu pohádal s jedním sedlákem³⁰ a zařekl se, že už do této hospody nikdy nevzkročí. Do roka a do dne tento sedlák zemřel – spadl z hrábí a uvlácel ho kůň.

Tak jsme tu o prázdninách žili jako na opuštěném ostrově; chodili jsme se koupat do potoka a proháněli se po lesích, kde rostlo

²⁸ Tenkrát byl víkend krátký – pracovalo se i v sobotu. Když jsme byli starší, jezdili jsme s rodiči „na vodu“.

²⁹ S chatáři z osady „Údolí stínů“ poblíž Bojovské zastávky jsem se seznámil až v roce 1986, kdy jsem nastoupil do Tesly Elstroj. Jeden z mých kolegů tam měl chatu. Jednou jsem si s jejich kapelou zahrál. Moje hra, ovlivněná klasikou a folklórem, nebyla přijata jednoznačně: jeden mě pozval jako muzikanta na svatbu, můj kolega z práce (který hrál na banjo) mě hodnotil kriticky; takovéto „míchání žánrů“ mu zřejmě vadilo. Dnes se pořádají „country“ večery pravidelně v Masečíně (kde hraje se svou skupinou slepý Eda Wild) a u Kamenného přívozu na Sázavě. Navštěvují je vesměs důchodci. Mladá generace kouzlu „táborových ohňů“ nepropadla.

³⁰ Liškou z Měchenic.

hodně jahod, borůvek, a na odlesněných stránkách se uchytily maliny. Rostlo tu také hodně hub, houbomilové si přišli na své. Les byl dobře prostupný, tehdy se topilo dřevem a dobrá byla každá větev přinesená z lesa. V zimě jsme tu lyžarili na starých jasanových lyžích a bruslili na náhonu Spáleného mlýna (dnes pension). Někdy jsme jezdili vlakem na Měchenickou plovárnu nebo jsme se dopravili kanoemi na Kiliánský ostrov, kde jsme se koupali na vlnách projíždějících parníků a lovili škeble.

V roce 1955 byla dokončena a napuštěna Slapská přehrada a voda ve Vltavě ochladla, bylo to jen pro otužilce. Pak jsme chodili plavat na soutok Vltavy a Sázavy, kde fungovala slavná hospoda U topolů. Na její zahradě se lidé opalovali a jeden muzikant jim hrál na housle.³¹ Na „Špici“ jezdil přívoz.

Dnes je toto místo zabahněné, na břehu rostou kopřivy a okupují jej rybáři...

V našem dětském kolektivu (já, moje sestry a bratranec) jsem postrádal kamaráda. S bratrancem „Jeňouskem“, který měl chuť, jsem si moc nerozuměl a dívky mají přece jen jiné zájmy. Nakonec (asi ve dvanácti letech) jsem se seznámil s Honzou Rouskem, jehož otec měl chatu na Hvozdech. Na zahradě měli větrnou elektrárnu, což mě tehdy (jako budoucího elektrikáře) fascinovalo. S Honzou jsme podnikli dobrodružný sjezd Sázavy z Týnce na mém „scharpiovém“ kajaku. Po několika karambolech jsme museli loď někde nechat a vraceli jsme se hladoví posázavskou stezkou pěšky. Moje máma nám přijela „v ústrety“ na kole.

Ve Sloupu 25. října 2017

³¹ Toto místo jsem donedávna navštěvoval, chodívala tam jedna chatařka a přijížděl sem na pramici jeden muž z Davle. Potom jenom ta chatařka. Rybář si při vytahování lodě přivodil infarkt.

Ludmila Kálalová

PÁR VZPOMÍNEK

Cesty do Rokytnice nad Jizerou

Když jsem nedávno stoupala po umrzlém sněhu z Modravý na Březník, přišlo mi na mysl, že jsem podobná stoupání zažila již v dětství. Tehdy jsme jezdili na lyže do Rokytnice nad Jizerou do chaty Ministerstva financí, kde táta pracoval. Táta s námi nejezdil – dával přednost Sloupu. Byla to obyčejná venkovská chalupa s běžným vybavením. Topilo se uhlím, voda se nosila ze studánky. O pořádek se starali dva „náčelníci“ – náměstek Stratílek a pan Brabec. Jezdili sem většinou rodiče s dětmi, převážně ti stejní.

Odjízděli jsme v sobotu v poledne³² od ministerstva. Jezdilo se v nákladním autě krytém plachtou, na které se naložili lidé i lyže. Teprve později se cestovalo autobusem. Celou cestu se zpívalo, pamatuji si jen píseň *Žádnému se nedaří tak jako lyžaři*. V Jičíně byla zastávka a do Rokytnice jsme přijeli až za tmy.

Čekala nás tam asi 2 km dlouhá cesta do kopce, byli jsme ověšeni lyžemi a batohy, malé děti se vezly na sáňkách. Po příchodu jsme museli zatopit. Byly tam dvě místnosti, jedna pro pány, druhá pro dámy. Malé děti spaly se svými rodiči. V dámské místnosti byl veliký sporák, kde se společně vařilo, každá rodina měla ve spíži svou poličku. Večer se obvykle hrály karty.

Ráno po snídani jsme společně (kromě rodin s malými dětmi) vyrazili na Dvoračky. Museli jsme překonat ve sněhu strmé údolí a vylézt na cestu, která mírně stoupala až k horské chatě Dvoračky. Cestou jsme potkávali saně tažené koňmi. Cesta trvala asi dvě hodiny, přišli jsme tam vždy v poledne.

Poobědvali jsme v restauraci (oblíbené jídlo byla „myslivecká“, která stála asi 5 korun) a vydali se na zpáteční cestu. Byl to velkole-

³² Tehdy se v sobotu ještě pracovalo.

pý sjezd³³: nejprve lukami, potom lesem s „houpačkami“ a nakonec jsme sjížděli dlouhými loukami až k naší chatě. Nutno podotknout, že tenkrát nebyly běžky ani sjezdovky a jezdilo se na jasanových lyžích s vázáním „kandahar“, které bylo možno upravit na běh (horní tah) či na sjezd (dolní tah). Odpoledne jsme se sbalili a pochodovali do Rokytnice, kde na nás čekalo auto.

Do Rokytnice jsme pravidelně jezdili také o „pololetních prázdninách“, kdy jsme tu zůstávali celý týden (dnes jsou místo „pololetek“ prázdniny jarní).

Jednou se stala velmi nepříjemná událost při sáňkování. Seděli jsme na saních všichni tři a Jenda seděl vpředu. Sáně se převrhly a Jenda zůstal ležet pod nimi se zlomenou nohou...

Jednou jsme se zase s Olinou ztratily, vydaly jsme se po ne-správné cestě. Bylo už šero a jen tak tak jsme dorazily do chaty. Už nás chtěli nechat hledat Horskou službou.

Naposledy jsem byla v Rokytnici ve svých 17 letech, tj. v roce 1958.

V Písku 31. října 2017

³³ Po vyježděné cestě směrem na Harrachov.

Život na Sloupu aneb Ivanovci, Jiruškovi a My

Po smrti babičky Matysové v roce 1951 přešla vila a zbývající část pozemků do bezpodílového spoluvlastnictví mého táty a strýce Ivana. To vyvolalo časem různá nedorozumění a teprve v 70. letech se podařilo tyto nemovitosti rozdělit...

Strýc Ivan (narozený 1906) vystudoval práva, ale pracoval jako tlumočnick a překladatel. Měl mimořádný talent na jazyky - uměl mj. maďarsky, švédsky, dánsky, italsky a učil nás „šťavnaté“ nádvky v maďarštině. Jeho žena Eda byla rovněž právnička, později pracovala jako ředitelka Osvobozené domácnosti. Jejich syna „malého Jendu“ (nar. 1947) opatrovala jeho chůva Boženka, kterou jsme měli všichni rádi. Eda zemřela ve svých 46 letech (v roce 1958) na embolii.

Ve vile bydleli trvale manželé Jiruškovi, kteří tu chovali dvě kozy a měli obdivuhodnou zahrádku plnou dýní, hrachu, fazolí a okurek. Pan Jiruška byl výhybkář na železnici, jeho paní Kateřina, která byla Chorvatka, pracovala celý život u sedláků (kde se naučila i krást), byla starší než její manžel a dříve zemřela (1968). Po smrti pana Jirušky už rodiče nenašli nikoho, kdo by tu chtěl trvale bydlet.

Jako děti jsme se s „Ivanovci“ společně bavili a jezdili na společné výlety. Později docházelo k různým nedorozuměním kvůli společnému majetku. Tak už to bohužel bývá...

Chmelová brigáda v Kněževsi (1955)

Milá mámo,

přijedeme asi příští středu. Bydlíme ve škole a spíme na slavnících. V pokoji je nás třicet. Naši vedoucí je žena profesora Soukupa, který nás bude učit. Na pohled je to slušná žena, ale chová se hrozně. Chce po nás, abychom jí nosili na pole snídani, vodu na mytí a jiné potřeby. Pomlouvá nás, a dokonce o nás říká, že jsme „nečisté děvky“. Že prý je z nás celá zničená. Musíme jí říkat jen „paní profesorová“. Její manžel ji oslovuje „Pepičko“ a ona jemu říká „Honzíčku“. Když po sobě na chmelnici takto pokřikují, hrozně se smějeme.

„Pepička“ dělá každou chvíli rámus. Jednou tvrdila, že jí někdo ukradl sýr, dnes zuřila, že jí někdo rozmačkal rtěnku. Prý pojedou o den dřív do Prahy a podá o každém z nás řediteli zprávu. Když chce, abychom jí s něčím pomohly, říká: „Princezny, kdo z vás mě má aspoň trochu rád...“.

Její manžel je velmi přísný a stále nás honí do práce. Jednou se vsadil s jedním vesničanem, že očeseme za tři hodiny celou chmelnici, a pak nás honil, abychom to zoládly.

Jídlo máme (na dané poměry) vcelku dobré. Ve volném čase můžeme chodit do kina, a jsou tu k dispozici také kolotoče, houpačky a střelnice.

Pozdravuje vás

Lída

Jak jsme se učili plavat

Moje maminka mě učila plavat nejprve v Bojovském potoce, v malé tůni u zastávky Bojov. Bylo mi tehdy asi 5 let a já jsem ječela. Držela mě pod břichem a mě to lechtalo. Později jsme se chodili koupat do větší tůně u zastávky Klíнец. Byla tam malá přehrádka postavená z kamenů a táta vyřezával ze dřeva mlýnky. V tůni jsme plavali s gumovými kruhy.

Později jsme začali jezdit vlakem do Měchenic, kde byla pontonová plovárna s několika bazénky. Ze šaten se musel přejít most přes silnici vedoucí podél Vltavy. Byl tam plavčík, který učil děti plavat. Žák měl kolem těla kruh, přivázaný lanem k tyči, kterou jej nadnášel. Učil je tempa a počítal „raz, dva, tři“. Když žák tempa uměl, lano povolil, a nakonec jej nechal plavat bez lana.

Takto jsem se naučila plavat ve svých osmi letech, Olině bylo šest a rovněž plavala. Jenda se naučil plavat až později, asi v Praze na občanské plovárně³⁴.

Někdy jsme chodili do Měchenic pěšky přes „Doleček“, chodili s námi také „Ivanovci“, strýc Ivan, teta Eda a malý Jeníček.

Později jsme se chodili koupat pěšky ke Kiliánu, na ostrov se zbytky někdejšího kláštera. Od kostela tam jezdil přívoz. Na ostrově vládl čilý ruch – byly tam malé chatky a podsady pro stany. Na špici ostrova jsme dováděli, houpali se na vlnách projíždějících lodí a lovili škeble. Někdy jsme plavali i na druhý, skalnatý břeh, kde stála opuštěná chata.

Je pozoruhodné, jací jsme tehdy byli zdatní chodci.

³⁴ Pamatuji si, jak jsem plaval s tátou z Občanské plovárny k jezu. Voda ve Vltavě byla tehdy ještě teplá.

DVA LODNÍ DENÍKY

Lužnice, červenec 1957

Výpravy se zúčastnila celá naše rodina – rodiče, sestry Ludmila a Olga (16 a 14 let) a já (Jan, 12 let). Jeli jsme na dvou lodích – žebrové kanoi typu „Šlégr“ a dvojmístném skládacím kajaku. Lodě byly předem poslány vlakem do Suchdola nad Lužnicí.

Pondělí 8. července

Jeli jsme rychlíkem z Wilsonova nádraží, odjezd v 7.20. Ve Veselí nad Lužnicí jsme přesedli na osobák. V našem kupé seděla nějaká paní, která vypadala jako hraběnka a měla chlupatého psíka. Nadávala nějakému pánovi, jehož zavazadlo jí spadlo na hlavu. Do Suchdola jsme přijeli kolem poledne. Když jsme vystoupili z vlaku, přiběhlo k nám několik kluků, kteří nám nabízeli pomoc. Nechali jsme si odvézt zavazadla k vodě a zaplatili jim 15 Kčs. Obědvali jsme v závodní kuchyni. Bylo horko a v řece bylo velmi málo vody. Blížila se bouře. Počkali jsme, až přejde. Potom jsme ujeli po vodě asi 4 km. Na kanoi jel táta s holčičkami a na kajaku máma s Jendou. Občas jsme najížděli na mělčinu a museli jsme brodit. Utábořili jsme se na krásném tábořišti na pravém břehu. Na tábořišti byla pitná voda. Tábořili tam mladí manželé s chlapečkem. Večeřeli jsme na studeno chléb s máslem, sýr, jedno vejce a salám. K večeru se opět blížila bouře. (4 km)

Úterý 9. července

V noci pršelo a byla vichřice, ale naše stany to vydržely. Ráno bylo opět hezky a svítilo slunce. K snídani bylo kakao ze sušeného mléka. Vyjeli jsme po osmé hodině; opět jsme najížděli na mělčiny a Olinka musela vystoupit z lodě a brodit. Jez „U Pilaře“ jsme pře-

nášeli po pravé straně³⁵. Koupali jsme se pod jezem (vodopádem). V řece bylo hrozně málo vody. Olinka plavala na žábě, aby odlehčila loď, a přitom žabu roztrhla. Byl tam nějaký pán ze Žiliny s klukem. Společně jsme se fotili a on říkal, že nás pozve na Dunaj. Olina našla rozbitý maňas. Chtěli jsme ho poslat z Majdaleny do Davle a dát ho tam dokopy. Táhli jsme jej po vodě za sebou. V poledne jsme přistáli u Majdaleny. Máma s holkami šly do vesnice nakoupit a maňas nesly s sebou. Byl ale moc těžký a na nádraží bylo daleko, tak jsme ho nechaly klukům z vesnice. Mezitím začalo pršet a co zůstalo venku, zmoklo. V našem stanu se skrývala před deštěm stará paní s holčičkou. Během bouře jsme ohřívali na suchém lihu ve stanu konzervu. Po bouři vysvitlo slunce a bylo zase horko. Slováci nám mezitím ujeli. Pokračovali jsme v cestě a kolem páté jsme přijeli na Starou řeku³⁶. Na pravém břehu jsme našli velmi pěkné tábořiště nedaleko obory a postavili stany. Pánové šli pro mléko do nedalekého statku (asi 1 km). Večeřeli jsme brambory a mléko. Večer přišel slejvák a celou noc přšelo. *(11 km, 1 jez)*

Středa 10. července

Ráno bylo zataženo a blížila se bouřka. Tátovi se po velkém úsilí podařilo rozdělat oheň a uvařili jsme kakao. Během bouře jsme se bavili ve stanu svým osobitým způsobem. Oheň během deště nevyhasl. Po desáté hodině šel táta obhlédnout okolí. Tábořili tu lidé s autem, kteří dychtivě čekali na předpověď počasí v rádiu. Když se dozvěděli, že bude pršet další tři dny a tři noci, znechuceně odjeli. V poledne přestalo pršet. K obědu jsme měli špagety se salámem.

³⁵ U tohoto jezu odbočuje Zlatá stoka, která napájí okolní rybníky a potom se vlévá opět do Lužnice. Plavba po Zlaté stoce vyžadovala zvláštní povolení.

³⁶ Zde se opět Lužnice větví – odbočuje tu Nová řeka, která odvádí přebytečnou vodu do Nežárky; Stará řeka napájí rybník Rožmberk; je to náš největší rybník, na kterém je prý možno pozorovat zaoblení Země.

Po obědě jsme se začali balit, a když byl poslední stan sbalen, opět se rozpršelo. Jeli jsme v dešti. Bylo to něco úžasného – přes vodu ležely klády, přes které jsme museli lodě přetahovat, řeka se hrozně kroutila. Olinka přesedla do kajaku a Jenda seděl v kanoi jako „porcelán“. Řečiště bylo úzké, lemované spoustou kořenů. Neustále jsme museli vyskakovat z lodě a překonávat mělčiny, jinde jsme zase podjížděli padlé kmeny. Pod mostem byl jez, přes který jsme museli lodě přenést. Byly tam ženy-zeměměřičky, které vyměřovaly (nový?) most. Cesta pokračovala velmi pomalu. A zase začalo silně pršet. Na levém břehu se objevilo stavení – byla to samota „U Boreckých“ (na 104,5 km). Přistáli jsme a domluvili si spaní ve stodole. Bydlely tam dvě rodiny – Novákovi a Soukupovi. Paní na nás byly hodné. (2 km, 1 jez)

Čtvrtek 11. července

K snídani jsme měli mléko, tvaroh a máslo našich hostitelů, paní Soukupová nám prodala také vejce. Skoro celý den pršelo. Dopoledne šli táta s Olinkou do Třeboně nakoupit, je to odsud asi 1 km. Cestou tam je hodná lidé svezli na koňském povoze. Ostatní leželi ve stodole na slámě a odpočívali. K opožděnému obědu byly řízky. Přes den velmi stoupla voda. Večer jsme šli na procházku a narazili jsme na pionýrský tábor. Byla to malá děťátka z Hradce Králové. Teklo jim do stanů. K večeri jsme měli vejce. Celou noc lilo.

Pátek 12. července

Vstávali jsme o půl sedmé. Pršelo. Když déšť ustal, sbalili jsme bagáž a vyrazili na vodu. Pršelo a funěl vítr. Plavba byla krkolomná, neboť v řečišti leželo mnoho padlých stromů. Voda byla mírně nad normál. K poledni jsme vpluli do rybníka Rožmberk. Na rybníku byly vlny a pluli jsme proti větru. Přejeli jsme rybník a přistáli u hydroelektrárny. S námahou jsme přetáhli lodě přes hráz a po-

kračovali v plavbě. Postupně se zlepšilo počasí a bylo modré nebe. V obci Lužnice jsme nakoupili. Řeka měla už dost vody a byl tu silný proud. Jez v Lužnici jsme přenesli. Pod jezem voda smrděla. Po 7 km plavby jsme přijeli k jezu u Maděrova mlýna. Utábořili jsme se pod jezem. Tam nás dohonili Žiliňáci a zůstali tu s námi. K večeri byly makarony s masem ve vlastní šťávě z konzervy. Pro vodu jsme chodili do polozbořeného mlýna. *(20 km, 2 jezy)*

Sobota 13. července

Ráno nebyla v řece voda³⁷, ale postupně se hladina začala zvedat. Bylo krásné počasí. Slováci odjeli a už jsme je nikdy nespatri. Řeka nebyla v tom místě regulovaná a byly tam houštiny. Na 80. říčním kilometru³⁸ byl jez (stupeň), který jsme snadno přenesli; dál už byla řeka regulovaná. Byly tam krásné podmínky pro koupání a táboření. Nedaleko byla samota. Obědvali jsme na radnici ve Veselí nad Lužnicí a nakoupili jsme tam. Přenášení tamního jezu bylo velmi obtížné, ale pomohl nám místní mladík. V Dráchově jsme jez překonali snadno – klouzali jsme se po prknech. Také ostatní jezy byly docela příjemné. Odpoledne jsme se několikrát koupali. Utábořili jsme se pod Ovčínem na 58. kilometru, kde byla studánka. Zjistili jsme, že je kajak značně poškozen – kostra přídě byla rozložena a plášť protrhán. Museli jsme to opravit. Noc byla teplá a hezky se nám spalo. *(26 km, 6 jezů)*

Neděle 14. července

Ráno hlásil místní rozhlas, že obyvatelé vesnic ležících při silnici Praha-České Budějovice budou mít příležitost projevit svou oddanost Sovětskému svazu, neboť mezi 10. a 11. hodinou tudy bude

³⁷ Zřejmě nejela hydroelektrárna.

³⁸ Počítá se od ústí řeky.

projíždět delegace vedená prvním tajemníkem ÚV KSSS N. S. Chruščovem a předsedou rady ministrů Bulganinem. Těšili jsme se na zajímavou podívanou, ale kvůli opravě kajaku jsme to propásli. Od rána bylo zataženo a začalo pršet. Jelikož byl kajak velmi poškozen, chtěli jsme cestu přerušit v Plané nad Lužnicí, ale potom jsme se rozhodli v plavbě pokračovat. Překonali jsme několik velmi obtížných jezů. Byly přeháňky, vyčasilo se až odpoledne. Sjeli jsme šlajсну Soukeník na 45. kilometru. V Sezimově Ústí jsme viděli dav y lidí, kteří šli navštívit Benešův hrob. Přistáli jsme u hospody na pravém břehu, ale měli tam jen pití. Projížděli jsme Tábořem. Přenášení jezů je tu velmi obtížné. Brhlíkův jez na 38. kilometru nám pomohli přenést tři hejskové (učni). Utábořili jsme se v lesíku pod jezem na levém břehu, kde vyvěral pramínek. Zjistili jsme, že nám chybí sekyra. Zase trochu sprchlo. Kolem projížděl párek na kanoi. Udělali se na šlajsně u papírny. Na druhém břehu pokřikovali ožralí vojáci. Bylo jich tam plno a řvali až do noci. *(21 km, 8 jezů)*

Pondělí 15. července

V noci lilo, ale ráno bylo docela hezky. Po snídani jsme si šli prohlédnout starobylé město Tábor. Táta hlídal. Nakoupili jsme, poslali jsme pohlednice a potom jsme navštívili muzeum a tábořské podzemí – katakomby. Jenda tam potkal Žiliňáka, který říkal, že v Táboře zůstanou tři dny a pak pojedou dál. K poledni jsme se vrátili na tábořiště. Měli jsme s sebou hotové jídlo – španělského ptáčka s rýží, kterého jsme snědli k obědu. Potom jsme se vydali na strastiplnou cestu. V propusti jezu Papírna se během dopoledne udělaly tři kanoje. My jsme jez přenesli po levém břehu. Dva jezy jsme projeli a ostatní jsme museli přetahovat přes hráz. Zakotvili jsme na Ostrově Adamitů. Bylo tam několik stanů. Jedli jsme maliny. Pluli jsme dál pěknými peřejemi. V rekreačním středisku v Příběnicích jsme si dali polévku. Z příběnického hradu jsme vidě-

li jen zeď u vody. Kolem šesté jsme dorazili pod Stádlec, kde jsme se utábořili. (14 km, 8 jezů)

Úterý 16. července

Vyjeli jsme dosti brzy. Bylo hezké počasí. Cestou jsme navštívili zříceninu hradu Dobronice a udělali tam pár fotek. Na koupališti nad Bechyní jsme posvětili. Na oběd jsme se stavili v Židově strouze. Je tam velká jeskyně a v ní pitná voda. Pojedli jsme chléb s marmeládou a mrkev. Nakoupili jsme si v Kolodějích. U tamního jezu jsme si půjčili vozík, na kterém jsme převezli kajak; kanoi jsme převáželi na podvozku, z kterého během jízdy několikrát odpadlo kolečko. Pokračovali jsme v plavbě směrem k soutoku s Vltavou. Na řece bylo málo kanoistů³⁹, ale na březích tábořilo hodně lidí a hemžilo se tam pionýrskými tábory. Opustili jsme Lužnici a vpluli do Vltavy. Spali jsme u Kodetů na seně. (24 km, 7 jezů)

Středa 17. července

Snídali jsme mléko. Táta byl na nákupu v Neznášově, kde byl špatně zásobený obchod. Bylo hezké počasí. Bez zavazadel jsme projeli Horní Lipovský jez; byly tam srdcervoucí vlny. Dolní Lipovsko jsme přenášeli, někteří vodáci to sjížděli na kajaku. Bylo to hrozně krkolomné. Jeden kanoista se tam udělal. V okamžiku, kdy jsme vyjížděli, na tátu zavolala ze břehu nějaká paní – byla to kolegyně z ministerstva. Táta se ohlédl, a přitom se mu vymkla ruka z kloubu (táta měl „luxační rameno“). Šel se zeptat do mlýna, kde je doktor, a na zpáteční cestě mu skočilo rameno zpět. Jeli jsme k domu „Na Kotánku“, kde byl na rekreaci nějaký chirurg. Ten tátu

³⁹ V Bechyni hodně vodáků končí cestu, nechce se jim překonávat „olej“ Slapské přehrady (přehradní jezero naplnila velká voda v roce 1955; čerstvě dokončená hráz tehdy hrozila protržením a v pohotovosti byla dělostřelecká baterie, která by v případě nebezpečí odstřelila vrchol hráze.

prohlédl a pravil, že by ruka měla být týden znehybněna a nošena na pásce. Táta seděl v kanoi jako porcelán; pádlovala máma s Lídou a na kajaku jela „děťátka“. Když jsme projížděli jez Boudy, nabrali („cákli“) jsme do kanoe asi 25 l vody. Přistáli jsme u Skaláků. Máma byla na nákupu v Chřešřovicích a ostatní zatím sbírali maliny. Ty jsme pak měli k večeři jako dezert, jedli jsme makarony s masem z konzervy. U Mašků, kteří bydlí asi 200 m od Skaláků, jsme koupili brambory. Olina s Jendou spali ve velkém stanu, Lída v malém „zelenáči“ a rodiče na seníku. (15 km, 5 jezů)

Čtvrtek 18. července

Ráno bylo teplo. Šli jsme se koupat. Skalákovi nám dali tvaroh a 20 vajec. Vyjeli jsme kolem osmé. Jez v Podolsku jsme přenášeli vpravo, druhou šlajnsu jsme projeli. Táta už pádloval. Šejhar jsme přenesli po levém břehu. Potom jsme vpluli do Červenských proudů; bylo dost vody a jelo se krásně. Na březích tábořily spousty lidí. Okolní stráně byly již z velké části vykácené⁴⁰. V 11 hodin jsme byli „U Lavičky“. Letoštický jez jsme přenášeli kolem elektrárny, bylo to hrozné utrpení. Žďákovský jez byl proražen a dírou v jezu jezdil akrobaticky nějaký pán. Nabídl Olině, že ji svezde, a ona po dlouhém váhání svolila. Loď skákala po hrozných vlnách a potom se převrátila. Ten pán říkal, že to můžeme projet i s bagáží. Žďákovská hospoda už neexistuje. Utábořili jsme se pod Orlíkem. Tábořilo tam hrozně moc lidí. Okolní les byl již vykácen, všude byla spousta odpadků a výkalů. Táta s Jendou šli nakoupit do Sedla. Koupili maso, sekyru a chléb; máslo neměli. Bylo tu hodně malin. Povečeřeli jsme maso a brambory a šli jsme spát. Asi v jednu hodinu v noci se ozýval řev opilých motorkářů, kteří se domáhali převozu přes

⁴⁰ Budoucí dno Orlické přehrady.

řeku. Přívozníkovi sprostě nadávali, on je odmítl převézt. Na hradě mňoukal páv, který se svým hlasem podobal Olině. (30 km, 5 jezů)

Pátek 19. července

Lída ráno naříkala, že se nevyspala kvůli mrazu a řevu opilců. Když jsme vyplouvali, na věži právě odbíjela 9. hodina. Dohnali jsme vor, který ráno projížděl kolem tábořiště. Voraři nám dovolili, abychom se na voru svezli. Když jsme ale na vor vylezli, najel vor na mělčinu. Po půlhodinovém páčení se vor uvolnil a vjel do propusti. Po cestě jsme jedli a skákali startasy, táta se holil. Projeli jsme staveništěm Orlické přehrady u Žlákovic. Staví se tam sídliště pro budovatele přehrady, přístupové komunikace a pomocné stavby. Cesta se velmi vleče. Vlastní stavba hráze je teprve v počátcích; řečiště je zúženo a je tam hrozný proud. Na mostě je nápis „Orlická přehrada – pevná hráz míru“. Pod staveništěm jsme vor opustili a vorařům jsme dali za svezení 10 Kčs. Voraři křičeli na hospodského: „Pivo! Cigarety! Rum!“ Když jim to nedal, strašně mu nadávali a hrozili, že ho shodí do vody. Přistáli jsme v Kamýku, kde se staví další⁴¹ přehrada. Nakoupili jsme tam zásoby potravin, sedli na navigaci s jedli jsme rohlíky, salám a mrkev. Pod Kamýkem začíná vzdutí Slapské přehrady. Cesta byla otravná, ubíhala pomalu. Na březích jezera je monumentální kilometráž. Dojeli jsme k Tancibudce. Ve vodě je velké množství řas, podobá se polévce. Hnala se na nás bouře. Vál jihozápadní vítr a na jezeře se dělaly velké vlny. Máma šla k paní Čejnové, která chová zvláštní vousaté slepice. Spustil se slejvák. Na noc šly dámy na seno, zatímco pánové mrzli ve stanu.

⁴¹ Tzv. vyrovnávací.

Sobota 20. července

Od rána přšlo. Celé dopoledne jsme leželi zabaleni v dekách ve stanu. Děti se praly a táta musel zakročit a odvedl Jana. Na kanoi jsme připevnili stožár na plachtu (jako plachta sloužila stanová podlážka). Oběd jsme si udělali u paní Čejnové. Vyjeli jsme odpoledne, kdy se trochu vyčasilo. Chvilími jsme jeli na plachtu, ale většinou bylo bezvětří. Směrem k přehradě ubývá řas. Břehy tu již vypadají lépe – rozvaliny domů byly odstraněny a břehy obrostly vegetací⁴². Někde se na břehu objevuje po vyluhování hlíny píseček. V některých opuštěných domech se usadili chalupáři a rybáři. Poblíž Cholínského mostu na nás pokřikoval nějaký rybář, ačkoli jsme se jeho udic ani nedotkli. Začal s námi hádat a házel po nás kameny, ale netrefil se. Tvrdil, že lodě mají jezdit 6 m od břehu, ačkoli žádný takový předpis není. Večer jsme dojeli do Živohoště. Spali jsme ve stodole na bývalé faře, kde nyní bydlí jakýsi rolník. Zapomněli jsme tam sekyru. (22 km)

Neděle 21. července

Bylo docela pěkné počasí, chvílemi svítilo slunce. Vál příznivý vítr, a tak jsme mohli jet na plachtu. Na březích jezera byly spousty lidí. Jachty a pramice tam převáží přes přehradu zvláštní autojeřáb. Při nakládání lodí si nějaký kluk přiskřípl nohu a rozmačkal si palec. Půjčovna vozíků pro převoz kanoi byla na druhém břehu. Vozíků je nedostatek, neboť jsou většinou rozbité. Pod přehradou je socha sv. Jana, patrona Svatojanských proudů, které zmizely na dně Štěchovické přehrady. Voda pod přehradou je hrozně studená; proti předchozím létům ubylo chciplých ryb. Štěchovickou přehradou

⁴² Autorka textu, Ludmila, tudy jela již v předchozích letech, těsně po napuštění přehrady.

(zdymadlem) jsme projeli společně parníkem⁴³ a dojeli šťastně do Davle. Lodě jsme nechali u Dvořáků na zahradě a šli jsme na Sloup⁴⁴.

Vltava, 1959

Jeli jsme na třech lodích: žebrované kanoi, dvojmístném skládacím kajaku a Jenda jel na Vrance – dřevěném (scharpiovém) kajaku vlastní výroby. Startovali jsme v Braníku v loděnici. Jeli jsme na nákladním autě s plachtou, lodě se nakládaly na přívěs.

Sobota 4. července

Příšerná jízda. Sraz v Braníku, nakládání lodí, byli jsme namačkáni na korbě nákladáku. Odjezd ve 14 hodin⁴⁵. Jeli jsme benešovskou silnicí, pod plachtu foukalo. Na autě praskla výfuková roura. Museli jsme zastavit v autoopravně v Českých Budějovicích. Hrozně jsme se zdrželi, jeli jsme v noci. Ve Vyšším Brodě část účastníků vystoupila. Bylo víc místa a mohli jsme se na lavicích natáhnout. Půl-noc.

Neděle 5. července

Od Lenory jsme jeli k Soumarskému mostu. Dojeli jsme tam před jednou hodinou v noci. Když jsme vystoupili z auta, zapadli jsme do mokřiny a namočili si nohy. Na trávě byla hrozně studená rosa. Potmě jsme stavěli stany a šli jsme spát. Ostatní zůstali do rána v autě nebo chodili okolo. Ráno vysvitlo slunce a ozářilo celou krajinu. Muži se dali do opravy lodí, které byly dopravou poškozeny.

⁴³ Plavební komorou; ta byla projektována i pro plavbu vorů.

⁴⁴ Tj. na naši usedlost u vesnice Sloup.

⁴⁵ Tehdy se v sobotu dopoledne pracovalo.

Vedle nás tábořili manželé s autem a psem. Lída se s nimi svezla do Volar nakoupit a pak s nimi jela do Lenory, odkud si přivezli svoji kanoi. Kolem jezdili vojáci s autem, zajížděli s ním i do vody. Pro pitnou vodu se chodilo na louku do studně. Odpoledne šly děti s tátou na Boubín. Jeli jsme (podle rady staršího pána) vlakem do druhé (vyšší) Zátone. Odtud jsme šli mírně stoupající silničkou, až jsme po půldruhé hodině došli do pralesa. K vršku to bylo ještě 4 km cesty pralesem, tak jsme to raději vzdali a sešli dolů k jezírku; obávali jsme se, že nestihneme vlak. Sešli jsme do údolí a potom dál podél trati. Zastávku Zátone jsme přitom přešli; je tam jen malá čekárnička, kterou jsme přehlédli. Utráceni jsme došli až do Lenory a odtud jsme jeli vlakem k Soumarskému mostu. Ušli jsme celkem asi 20 km. Máma nám mezitím uvařila makarony. Voda měla jen 11,5 stupňů.

Pondělí 6. července

Ráno jela máma vlakem do Volar pro chleba. Vrátila se traktorem. Konečně jsme se vydali na cestu. Jenda jel na Vrance, táta s Olinou na kanoi a máma s Lídou v kajaku. Jeli jsme neobydlenou krajinou; řeka se kroutila a měla poměrně málo vody. Dojeli jsme až k soutoku Teplé a Studené Vltavy. Bylo tam krásné tábořiště, bez pitné vody⁴⁶, ale byl tam stůl. Zůstali jsme na tábořišti a koupali jsme se. Voda je tu už o něco teplejší. Jenda jel Vrankou do Studené Vltavy. Okolo jeli na lodi čtyři naháči. Vařili jsme italskou polévku a kapustu. Na vaření jsme použili vodu z řeky. Rodiče šli do chalupy vzdálené asi 20 minut chůze, kde chovají krávy. Po cestě se musí přebrodit řeka. Mezitím začalo pršet. Odpoledne šel táta s Lídou a Jendou podívat se po lesních plodech. Procházeli jsme pustou krajinou a nenašli jsme nic, jen několik lišek a podivných borůvek. Šli

⁴⁶ Na horní Vltavě lze pít vodu z řeky.

jsme mokrými loukami, až jsme došli do vesnice Chlum. Vesnice je pobořená a bydlí tam jen několik lidí. Projížděla tudy vojenská auta a zdravili nás malí kluci. Před jedním domem seděl omšelý dědeček a spravoval hrábě. Vedle něj stála civilizovaná žena. Na kopci nad vesnicí je vojenská pozorovatelná. Opustili jsme vesnici a vrátili jsme se na tábořiště.

K večeri byly ovesné vločky s rybízem. K večeru opět pršelo. Šli jsme spát.

Úterý 7. července

Máma brzy vstala a šla do výše zmíněné chalupy pro mléko (její obyvatelka byla Slovenka). Posnídali jsme a v 9 hod. jsme vyjeli. Bylo polojasno a postupně se úplně vyjasnilo. Na břehu jsme viděli zelenou chaloupku a před ní myslivce, který v řece rybařil. Za mostem u Pěkné (Šenavy) je krásné tábořiště s pramenem vody, který je slyšet zdaleka crčet. Přistáli jsme u Želnavy a dámy šly nakoupit. Obědvali jsme v tamní hospodě. V Želnavě se staví nový most a silnice. Bylo tam mnoho myslivců. Pod Želnavou se řeka rozděluje na dvě ramena; jeli jsme kanálem na levé straně, který připomíná Zlatou stoku. Bylo tam mělko a místy jsme se museli brodit. V tomto místě už začíná vzduť Lipenské přehrady. Utábořili jsme se na levé straně, kde je vyšší břeh. Jinak jsou kolem břehů bažiny. Vítr váł ve směru plavby. Jenda plachtil na kanoi a Lída se projížděla na Vrance. Bylo horko a žraly nás mouchy, ovádi a střechi. U předsedy JZD jsme koupili mléko. K večeri jsme popíjeli mléko s chlebem a vejci. Po večeri šli rodiče s Jendou na vycházku. Večer se v bažině koupal srnec.

Středa 8. července

Ráno byla mlha a silná rosa. Znamená to, že bude dlouho pěkné počasí. Když jsme vyjeli, zvedl se protivítr. Řeka se rozlila do vel-

kého jezera, které vytváří mnoho zátok a ostrovů. O desáté jsme přistáli u Horní Plané pod přívozem a vykoupali se. Je tam hezké tábořiště s pramenem pitné vody. Vál silný protivítr a zvedal vysoké vlny. Přistáli jsme na pravém břehu u vojenské pozorovatelny, proti vsi Černá. Je zde krásná vysoká tráva a nad ní je les. Jedinou nevýhodou tohoto tábořiště bylo veliké množství ovádů a střečků, kteří nás nemilosrdně žrali; v lese mouchy tolik nežerou. K obědu byla husa z konzervy s rýží. Děti jely s mámou na kanoi obhlédnout okolí. Namířili jsme na ostrov, kde již tábořili nějací mladíci a tlusťoši. Plavba na ostrov proti větru trvala 20 minut; zpátky jsme jeli na plachtu rychleji. Stany jsme postavili pod lesem do vysoké trávy. V okolí tábořiště jsou malé „Vraní ostrovy“. Mléko jsme koupili u báby Němky z pastvinářského družstva. Rodiče našli v lese jen jednu houbu – janka, kterou jsme si k večeři usmažili. Děti se šly s mámou podívat na vojenskou pozorovatelnu, odkud je krásný rozhled.

Čtvrtek 9. července

Po celý den bylo nebe bez mráčku; bylo tak horko, že nebylo možno pokračovat v jízdě. Táta s Olinou a Jendou přešli na kanoi jezero a ve dvou se vydali na nákup do Horní Plané. Ve vsi bylo několik obchodů s potravinami, potřebami pro domácnost apod. Nakoupili a vrátili se na břeh, kde Jenda mezitím plachtil. Jenda je převezl přes jezero. Mezitím Lída navštívila ostrov a potom si vyprala tričko. Máma vařila oběd a Lída s tátou šli mezitím do lesa. Válelo se tam hodně dříví, ale houby ani lesní plody tam nerostly. V lese je hodně pramenů. Naše tábořiště je opravdu krásné – ráno slunce ozařuje naše stany, ale vedle v lese je stín. V poledne je tu příjemný chládek a večer se opět slunce vrací. K obědu byla polévka a makarony s husou. Odpoledne jsme jeli na ostrov podívat se

na pozorovatelnu, koupali jsme se a fotografovali. Z ostrova jsme plachtili a táhli Vranku za sebou.

Pátek 10. července

Vstali jsme po páté hodině. Bylo chladno. Vypluli jsme na obrovskou vodní pláň. Vál západní vítr, a tak kanoje jela na plachtu. Projeli jsme kolem Horní Vltavice. Z celého města zbylo jen několik domů, které využívají rybáři. Na druhém břehu je hraniční pásmo, nesmí se tam vystoupit na břeh. Obrátil se vítr. O jedenácté jsme dopluli nad Frymburk a utábořili se pod dvěma stromy. Nad tábořištěm je studánka; do města se odsud nedá dojít přímo, musí obcházet záliv (asi půldruhé hodiny). Jeli jsme tam kanoí. Je tam špatné zásobování, nesehnali jsme brambory. Bylo strašlivé horko. Po obědě jsme odpočívali ve stínu stromů. Táta s Jendou jeli na protější břeh hledat lepší tábořiště, ale kvůli hmyzu tam není možno vydržet. Jsou tam borůvky – ty jsme našli také v lese nad naším tábořištěm. Holky je sbíraly a jedli jsme je společně k večeři.

Sobota 11. července

Na tábořišti jsme strávili celý den. Bylo krásné počasí. Rodiče jeli do Frymburku shánět brambory, ale marně. Stáli ve frontě na maso, kde se ženské tlačily a sprostě nadávaly. Koupili tam čerstvé maso (dosud jsme jedli jen konzervy). Všichni kromě mámy jsme pak šli na výlet na Vítkův kámen. Převezli jsme se kanoí na druhý břeh a schovali ji mezi malé borovičky. Nově vybudovanou silnicí jsme došli na kopeček, kde byla rozhledna (trigonometrický bod). Chtěli jsme na ni vylézt a podívat se kudy dál, ale věž byla prohnílá. Přešli jsme údolím a stoupali zvolna cestou po úbočí. Když jsme po delší době zjistili, že tudy na Vítkův kámen nedojdeme, vydali jsme se hustým lesem přímo nahoru. Dostali jsme se na průsek s průhledem na zříceninu. Vítkův kámen je stavba čtvercového pů-

dorysu, je již velmi pobořená. Vedou k ní schody a jsou tam železná vrata, která byla uzamčená. Vedle hradu byl malý domek ohrazený ostnatým drátem a na něm byl nápis: „Vojenský objekt, vstup zakázán“. Z domku vylezl voják a prohlížel si nás dalekohledem. Potom na nás zavolal a nabídl nám (velmi slušně) klíč od hradu. Chtěl na nás občanský průkaz. Z hradu byla krásná vyhlídka. Pod hradem na druhé straně je několik domů a kostel, který je ve velmi zchátralém stavu. Vraceli jsme se cestou, která vede vlevo kolem kostela a cestu k jezeru jsme si zkrátili lesem. Odpoledne jsme se koupali. Holky plachtily a skákaly z kanoe. Nedaleko od nás jsou tři stanové tábory: jsou tam malí kluci z Ústí nad Labem. Od západu se začaly stahovat mraky, což znamená změnu počasí. Nad řekou létaly bzučící jepice, na protějším břehu vzplály ohně. Olinka má dnes svátek.

Neděle 12. července

V noci zuřila vichřice, ale ráno bylo hezky. Rodiče domluvili s vojáky, že nás vezmou autem do Vyššího Brodu. Vyjeli jsme po poledni, na korbě nákladního auta bylo nesnesitelné horko. Dovezli nás na nádraží. Přepluli jsme na druhý břeh a utábořili se pod olšemi. Koupali jsme se a plavali na nafukovacích. Táta s dětmi se šli podívat do města. Bylo tam plno vojáků – ti zabrali kostel i klášter. Vedle nás tábořili mladíci, kteří vydávali přiblblé zvuky.

Pondělí 13. července

V noci byla opět strašlivá vichřice. Vyjeli jsme brzy a plavili se krásnými peřejemi. Horní mlýn pod Vyším Brodem jsme překonali tak, že jsme bagáž a Vranku odvezli daleko pod jez, kanoi i kajak jsme přetáhli přes hráz, a sjeli jsme nalehko krásnou peřej pod jezem. Na prvním jezu v Rožmberku bylo málo vody. Vranka projela a kanoi jsme koničkovali (spouštěli na laně) propustí. Přitom se

přetrhl provaz a kanoe plula po proudu. Máma s Lídou projeli šlaj-snu kajakem (chytly přitom o dno) a kanoi se jim podařilo chytit. V Rožmberku jsme nakoupili. Tábořili jsme pod mlýnem Ziehens-ack. Ujeli jsme 26 km.

Úterý 14. července

Ráno jsme vypluli, ale po chvíli nastal hrozný liják. Zajeli jsme pod keře na břehu, ale i tam na nás teklo. Jeli jsme až do Peček k papírně, kde jsme se schovali. Později se vyčasil a odpoledne dokonce svítlo slunce. V poledne jsme přijeli do Krumlova. Dva jezy jsme přenesli a další dva jsme obešli tím, že jsme lodě přenesli průchodem u hotelu Růže. Je tam mlýn, který ještě mele – ale nikoli obilí, ale dřevo. Obědvali jsme v hotelu Růže. Dál jsme jeli krásnými peřejemi, ale voda smrděla jako kanál. Tábořili jsme na samotě pod Zlatou Korunou, kde jsme se ubytovali na seníku. Bydleli tam staří manželé společně se svým synem, dcerou a jejich rodinami. Jedna rodina má 10letou Marušku a malou Evičku, druhá malého chlapečka. Byli jsme ve Zlaté Koruně nakoupit a prohlédnout si klášter. Večer holky pomáhaly hrabat seno. Na seně se nám výborně spalo.

Středa 15. července

Celý den přšelo, a tak jsme zůstali ve stodole. Holky šly s Maruškou do Rájova pro chleba a potom šly na houby.

Čtvrtek 16. července

Přes noc hrozně stoupla v řece voda, byl veliký proud a vlny. Sjeli jsme nad jez ve Zlaté Koruně. Pod ním jsme přistáli a složili kajak. Lodě a zavazadla jsme odvezli na trakaři na silnici a potom jsme je

odvezli na velkém voze⁴⁷ na nádraží. Převlékli jsme se v čekárně do suchého. Přijel vlak, naložili jsme lodě do služebního vozu a jeli vlakem do Budějovic. Tam jsme prožili horké chvíle. Náš vlak měl čtvrt hodiny zpoždění a přípoj do Prahy měl odjet za pět minut. Táta letěl ke služebnímu vozu, ale lodě nejdřív odmítali převézt. Pak si konečně dali říct a naložili lodě na vůz. Nastal velký zmatek. Tlačili jsme vůz s ranci a pytli po peróně a doběhli jsme před lokomotivu právě ve chvíli, kdy měl vlak odjíždět. Věci jsme naházeli do služebního vozu a celí utmáčení vletěli do vagónu. Vystoupili jsme v Čerčanech a dali si tam v hospodě večeři. Chtěli jsme odjet i s loděmi do Davle, ale přípoj, na který jsme čekali, byl motorák, který lodě nepobere. Dali jsme lodě do úschovy a odjeli na Sloup.

K O N E C

⁴⁷. Zřejmě čtyřkolák vypůjčený od nádražáků.

Doslov

„Jsme poslední generací, která pila vodu ze studánek,“ říká jeden můj kamarád. Mohli bychom též říci, že jsme poslední generací, která se chodila koupat do řek, potoků a rybníků. Dnes jsou spodní vody zamořeny splachy z polí a v přírodních koupalištích bují sinice. Nebezpečí číhá i v lesích – klíšřata infikovaná lymeskou boreliózou nebo encefalitidou. Z ulic, kde si kdysi děti hrály, je vyhnala auta. Lidé trpí nedostatkem pohybu, tráví volný čas u televize nebo u počítačů.

Dnešní „skleníkové děti“ neokusí přímý kontakt s přírodním prostředím a „nevytrénují“ si svůj imunitní systém. Místo toho se musejí očkovat⁴⁸ a trpí alergiemi...

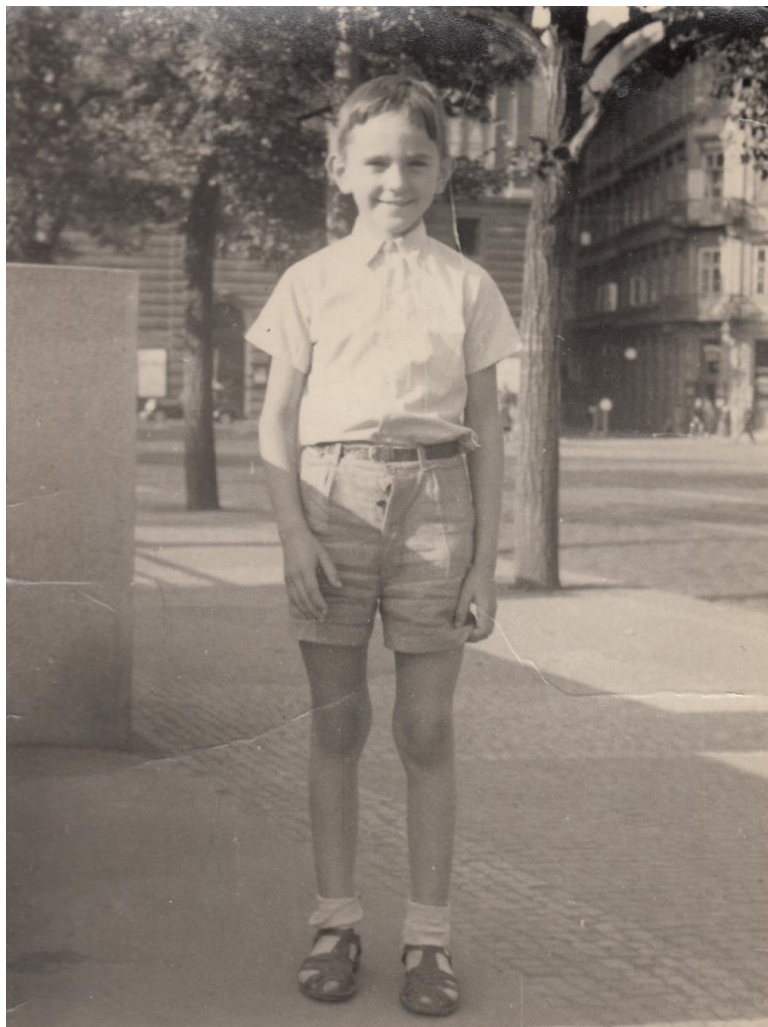
Jedním z důsledků tohoto nezdravého životního stylu je obezita, která se ve společnosti šíří jako epidemie.

Pohodlí si vybírá svou daň...

Jan Matys

⁴⁸ I my jsme byli v dětství očkováni – proti spalničkám, záškrtu a jiným nebezpečným nemocem, které byly (pokud vím) vymýceny.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Jenda ve školních letech

Sourozenci v koruně poražené jabloně

Bruslení ve Stromovce

*Teta, strejda, pan Dráb, maminka, babičky a Jenda
před vilou na Sloupu*

Jenda se brodí ve studené vodě, Teplá Vltava

Olina na háčku kanoe. V pozadí hrad Rožmberk

Máma s Lídou na kajaku, Jenda na Vrance

Vjezd do „Jihočeského moře“, skládací kajak

Jenda pase kozy na Sloupu

Jan Matys

Ludmila Kálalová

VZPOMÍNKY NA DĚTSTVÍ

Vydalo Nakladatelství IRIS – Rudolf Valenta v roce 2018

Foto: archiv rodiny Matysových

Ilustrace na obálce: Bedřiška Uždilová

Další vzpomínky Vladimíra Matyse a Jana Matyse jsou dostupné na adrese:
www.technologie-kvalita.cz/honza

Předtisková příprava: Hana Valentová

Tisk: Tiskařské služby Rudolf Valenta (Sloup) – www.tiskarskesluzby.eu

ISBN 978-80-904317-4-4

Tak jsme tu o prázdninách žili jako na opuštěném ostrově; chodili jsme se koupat do potoka a proháněli se po lesích, kde rostlo hodně jahod, borůvek, a na odlesněných stráních se uchytily maliny. Rostlo tu také hodně hub. Les byl dobře přístupný, tehdy se topilo dřevem a dobrá byla každá větev přinesená z lesa. V zimě jsme tu lyžarili na starých jasanových lyžích a bruslili na náhonu Spáleného mlýna. Někdy jsme jezdili vlakem na Měchenickou plovárnu nebo jsme se dopravili kanoemi na Kiliánský ostrov, kde jsme se koupali na vlnách projíždějících parníků a lovíli škeble.

V roce 1955 byla dokončena a napuštěna Slapská přehrada a voda ve Vltavě ochladla, bylo to jen pro otužilce. Pak jsme chodili plavat na soutok Vltavy a Sázavy, kde fungovala slavná hospoda U topolů. Na její zahradě se lidé opalovali a jeden muzikant jim hrál na housle. Na „Špicí“ jezdil přívoz. Dnes je toto místo zabahněné, na břehu rostou kopřivy a okupují jej rybáři...

9 788090 431744